

Harangszó

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2009. AUGUSZTUS XX. ÉVFOLYAM 15. SZÁM

Hármas ünnep Lecsméren

Balról: Lukács József esperes átadta a beiktatott lelkipásztornak a szolgálat eszközeit és jelképeit: a templom kulcsát, az egyházközség pecsétjét és a Bibliát. Jobbról: helyére kerül az új 325 kg-os nagyharang

Június 21-én, vasárnap délután egy kicsiny közösség hívott meg bennünket ünnepelni. A Lecsméri Református Egyházközség felújított templomát szentelte fel, egy új nagyharangot állított szolgálatba, valamint Kánya Zsolt Attila lelkipásztort iktatta be a gyülekezetbe. A hétköznapi munka és szorgalom, valamint az adakozó szívek meghozták gyümölcsüket.

Az ünnepség a templomkertben kezdődött, ahol mindenképp sor került az új 325 kg-os nagyharang megáldására. Elhangzottak versek, köszöntések, áldás, majd ezt követően mindenki szeme láttára és csodálatára a harangöntők énekszó kíséretében felhúzták a harangot a toronyba.

Ezután az ünneplő sereg bevonult a templomba, ahol Csúry István, egyházkerületünk helyettes püspöke hirdette az Igét az ApCsel 13,43 verse alapján. Felhívta a figyelmet arra, hogy miután elmúlik az ünnep, és mindenki hazamegy, a hívő ember szolgálata tovább folytatódik: meg kell maradni a kegyelemben, és hirdetni kell azt mindenki számára.

Az igehirdetés után következett Kánya Zsolt Attila lelkipásztor beiktatása, mely szolgálatot Lukács József esperes végzett el. Az 1Sám 7,15-17 versei alapján Sámuel próféta életét és szolgálatát hozta fel példaként. Prófétaként azt a komoly hivatást kapta, hogy ítéletet hirdessen Izrael felett: Bételben (az Isten házában), Gilgáiban (az oltáron), Micpában (az őrségben) és Rámában (a ma-

gaslaton). A lelkipásztornak is mindenhol, minden körülményben hirdetni kell Isten Igéjét, sok esetben ítéletét, a gyülekezet épülésére, megmaradására.

A beiktatási szertartás részeként Lukács József esperes átadta a beiktatott lelkipásztornak a templom kulcsát, az egyházközség pecsétjét és a Bibliát, amelyek a szolgálat eszközei és jelképei.

A gyülekezet nevében Csapó Ernő főgondnok mondott a beiktatott lelkipásztor felé köszöntő szavakat, majd átnyújtotta az egyházközség ajándékát: egy új palástot. Az új palástban Kánya Zsolt Attila lelkipásztor a Rm 10,10-11 versei alapján hirdette az Igét, azt az apostoli biztatást, miszerint: „Aki hisz Őbenne, nem szegényül meg”.

Az ünnepségre érkezett lelkipásztorok is egy-egy bibliai Ige kíséretében kívántak áldást a beiktatott lelkipásztor és a gyülekezet életére, szolgálatára.

Az istentisztelet végén Kánya Zsolt Attila lelkipásztor megköszönte mindenkinek a részvételét, a támogatóknak az adományokat, és a gyülekezet áldozatkészségét, amely ezúttal is példás volt. A templomból kivonulva már szólalt a harangok – köztük az új nagyharang is, amit időközben beszereltek a harangöntők.

Az ünneplő sereget és a meghívottakat terített asztal mellé várták a lecsmériek, ami szintén az összefogás és adakozás szép példája volt. Isten áldása legyen a lecsméri gyülekezet életén és Kánya Zsolt Attila beiktatott lelkipásztor további szolgálatán.

SZÖNYI LEVENTE lelkész, Szilágyolmpért

HETEDIK KÜRTSZÓ

Angyalirigylés

„Micsoda a halandó?... Kevéssel tetted kisebbé Istenné!” (Zsolt 8,5)

IRIGYLEM AZ angyalokat. Mert olyan feladatcentrikusak. A „bezzeg-történetek” szereplői ők, mert mindig tudják, hogy mit kell tenni, és azt végre is hajtják. Maradéktalanul, hibátlanul. Nem zavarja meg őket érzelmi életük, nem ágál egyéniségük. Nincs múltjuk és fantasztikus méreteket öltő távlatuk. Istenben létezésük van, és munkájuk. Ennek nem egyéni kiteljesedés a célja, hanem az istenítés a teremtett világban és azon túl. Nem tudnak mást, és nem is akarnak mást: együgyűek, Isten-ügyűek. Százszázalékos meghatározottságukban is végtelenül szabadok. Legfőképpen a saját elhatározásuktól. Betölti őket az „így szól az Úr”. Nem tudnak sem hozzátenni, sem elvenni belőle.

IGAZ, KÖZÖTTÜK is vannak tévutasok, akik világosságuk ellenére besötétedtek. Közöttük is lehet kísértés a túlazonosulás, amikor az istenítés istenkedéssé torzul. Náluk is bekövetkezhet a minőségromlás, amikor a magasság szárnyalása helyett a mélység működtetőivé alantosulnak. Mégis az alvilágban sem tudnak mást, mint Isten malmára hajtani a vizet. EMBERBŐRBEN már kicsit nehezebb istenkedés-mentesen Istenközelen lenni. A munkavégzés terén tanulhatunk tőlük, és ideiglenesen angyalok lehetünk is saját magunk és mások életében. Olykor lehetünk „vegytisztán” Isten szája, keze, pénztárcája - egy ideig. Azonban ezeket a történéseket sem lehet tűzba vinni, mert ha már egyszer emberré sikeredtünk, ezt az utat kell végigcsinálnunk. A túlbuzgás fölöslegként jelenne meg az egyik oldalon, és hiányként a másikon. A Teremtőnek mindkét műfajra szüksége van mondanivalójának megfogalmazására.

FÉNYESEK AZ angyalok, igazó a szárnyshogásuk, irigylésre méltó, hogy számukra a távolság röpke pillanat – mégis szabad megszeretnem a tervet: emberré lettem. Visszacsinálhatatlanul azzá. Van történelem előtti történetem, amikor még csak Isten gondolata voltam. Azután az élet szülőcsatornáján a világra jaidultam, és elkezdődtek meghatározottságaim. Neveltek és nevelődtem. Sokasodtak az adottságaim, és szűkültek a választhatóságaim. Történetem egy-egy fejezete elmondhatóvá, olykor elmondhatatlanná vált. Mindez hozzám tartozik, elvehetetlenül. Az események nem nélkülöm, igaz, olykor akaratom ellenére történtek. Némi lyukba beleragadok, mások emelnek, szárnyakat adnak. De csak azért, hogy tovább tudjak lépni. Olykor az angyalokat utánzom: angyalokodom. Máskor meg éppen legna-

VÖRÖS ÉVA

FOLYTATÁSA A 3. OLDALON

„Ekkor kisgyermeket hozának hozzá, hogy kezeit vesse azokra és imádkozzék, a tanítványok pedig dorgálják vala azokat. Jézus pedig monda: Hagyjatok békét e kisgyermeknek és ne tiltsátok meg nekik, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyeknek országa. És kezeit rájuk vetvén, eltávozék onnan.”

Mt 19,13-15

Az ószövetségi korban is, Jézus korában is a zsidó szülők karonülő vagy csecsemőkorú gyermekeiket egy-egy tekintélyes rabbihoz vitték el, hogy ő imádkozzon érte és áldást kérjen a gyermekek életére, jövőjére. Az imádság utáni kézrátétel szimbolizálta (ma is ezt jelképezi) az ember által megszólitott Isten és az ember közvetlen kapcsolatát. A rabbi kézrátétele a gyermeken nem más, mint Isten a gyermek felé kiáradó áldásának látható pecsétje, a gyermek és Ura közötti személyes, élő kapcsolatnak a jelképe.

Jézus tanítványaival a Jordánon túl van, a farizeusokat és az összegyűlt sokaságot tanítja a házasságról, a válásról, a parázناسágról. A hallgatóság, a tanítványok feje, lelke tele van gondolatokkal, kérdésekkel, érzésekkel, szükségük van egy kis időre, csendre, hogy a hallottakat megértsék, továbbgondolják, gyakorlatba ültessék. Ebben az élethelyzetben jelennek meg a kismamák, az édesapák kisgyermekükkel, hogy az általuk választ-

A LÉLEK CSENDJE

A tanítvány helye

tott rabbi, a názareti Jézus, imádkozzon a gyermekekért és kézrátétellel áldja meg őket.

Akkor amikor a felnőttek feje tele van komoly gondolatokkal, amikor inkább csendre lenne szükségük, mint a gyermekekkel való (sokszor fárasztó) törődésre, alkalmas volt-e ezeknek a névtelen szülőknek a kérése? A gyermek sírása, gögicsélése nem akadály-e a „nagyok” számára Jézusra figyelni, tanítását komolyan venni és megélni?

A tanítványok nem látták alkalmasnak az időt arra, hogy Jézus most ilyen komoly és fárasztó tanítás után foglalkozzon a kicsi gyermekekkel, családjaikkal, sőt még szolgáljon is, imádkozzon, áldást adjon. Meg is dorgálták a névtelennek maradt szülőket, meg is korholták az édesanyákat, apákat, hogy miért zavarják most a rabbit, miért akarják épp itt és most megáldatni a gyermekeket. A tanítványok kímélni akarják a Mestert, meg akarják védeni a fölösleges, apró-cseprő szolgálattól, nagyobb feladatra akarják megspórolni idejét, energiáját.

A tanítvány tanítványként gondolkodott és viselkedett? A tanítvány értékrendjében ki a kisgyermek, az imádkozni akaró család, az áldáskérő szülő? A tanítvány számára mi a szolgálat, megszabhatja-e annak

idejét, mértékét Mestere esetében vagy Annak nyomában?

Jézus nem az áldáskérő szülőket és kisgyermeket korholja, hanem tanítványait. Nem tanítványi jócselekedet az, ha akadályozzuk a gyermekek, a szülők Istenhez való fordulását. A tanítvány nem válhat akadállyá Jézus munkálkodása, szolgálata közben, még akkor sem, ha jóindulattal, szeretetből kímélni akarja a Mestert fáradtsága miatt. A tanítvány nem akadály, hanem segítség, példa, minta kell legyen az Istenhez, a Jézushoz való fordulásban. A tanítvány helye Mestere körül a háttér. A gyermekeket nem a tanítványokhoz kell vezetni, kötni, hanem Jézushoz, nem a tanítványokhoz kell hűséges maradni, hanem a tiszta forráshoz, Istenhez, Jézushoz.

Jézus szerint az, aki gátolja, hogy a gyermekek, a család Jézushoz forduljon az akadály és nem igazi tanítvány. Az igazi tanítvány nem hátráltat, hanem segít, a háttérben marad, nem nézi le a kicsi gyermekeket és a nekik való szolgálatot. A gyermek a házasságban áldás és a velük való törődés, az ő szolgálata nem válhat jelentéktelen, fárasztó szolgálattá azoknak, akik tanítványnak tartják magukat.

BALÁZSNÉ KISS CSILLA

„SZÍVEMET HOZZÁD EMELEM” – KÁLVIN ÉLETE (5.)

Kálvin Strasbourgban

Bucer Strasbourgban egy gyülekezetet szervezett menekült francia protestánsokból Kálvin számára, és lelkészéül meghívta. Kálvin itt megvalósíthatta elképzeléseit.

Azaz a világi felsőségtől független egyházkezelést, presbitériummal, egyházfegyellemmel. A szertartásokat is reformálta. Havonta úrvacsorát osztott. Gyónás helyett az úrvacsorázás előtt lelkigondozói beszélgetést iktatott be.

1540-ben Kálvin megnősült. Idelette de Buren vallon özvegyet vette feleségül 2 gyerekekkel. Kálvinnak három gyereke született, de meghaltak. 1549-ben felesége is meghalt.

Kálvin strasburgi tartózkodása idején kísérelte meg V. Károly császár a vallási egység helyreállítását. 1539-ben Frankfurt am Main-ban, 1540. júliusában Hagenauban, 1540. novemberében a wormsí birodalmi gyűlésen, 1541-ben Regensburgban. Kálvin részt vett ezeken a megbeszéléseken. Támogatta az egységet. Melanchthonnal személyes barátságot kötött. Lutherrel sohasem találkozott, de szívélyesen leveleztek. Egy művét Kálvin Melanchthonnak ajánlotta

1543-ban és kiadta franciául Melanchthon *Loci Communes*-ét. Kálvin irodalmilag is fel lépett a lutheránusok védelmében és a katolikusokkal való egyeztetés érdekében, de hiába. A német egyházaknak a rómaival való egyesülése nem sikerült. Kálvin nem tartotta elegendőnek a német lutheránusok istentiszteleti reformját, az úrvacsora tant és az egyházkezelést.

Kálvin második genfi működése

1539-től Genfben teljesen a Bern pártján állók kormányoztak és a város lassan az anarchia állapotába jutott. 1538 őszén Kálvin levélben intette a genfiakat békességre, a pártoskodás felszámolására és a reformációhoz való hűségre. A berni párt neve artikuláris, „articsókás” volt, a Kálvin-Farel-párt pedig utóbbi keresztnevről guillaumista.

Jacob Sadoleto bíboros 1539. márciusában levelet intézett Genfhez, és rekatalizálásra szólította fel. Genf nem tudott válaszolni a levélre. Bern kérésére Kálvin írta meg a választ. Kinyomtatva küldték a genfi tanácsnak. Öröm fogta el a genfiakat. 1540 augusztusában elzavarták Genfből a Kálvi-

2009

Kálvin-év

nék helyére választott lelkészeket, és októberben Kálvinhoz küldöttség ment Strasbourgba, hogy visszahívja. Kálvin nem akart menni. Farel prófétai meggyőző módszerével bírta rá, hogy 1541. szeptemberében végre mégis visszamenjen.

Egyházalkotmány: *Ordonances Ecclesiastiques* címen készült, és 1541. november 20-án elfogadta a városi tanács némi módosítással. Minden egyháztag egyenlő, de a szolgálásban van különbség: (1) lelkészek (prédikátorok, ministrés), (2) doktorok: teológiai és vallás tanárok, eredetileg a gyülekezetet prédikálás útján tanítók, (3) vének: presbiterek, (4) diakónusok.

Két tanácsa van az egyháznak az államtól függetlenül: (1) Vénétable compagnie, a ministri és doctores-ból a tanbeli tisztaság felett őröködik. (2) Consistorium a ministri és presbyteri-ből az egyház szellemi és fegyelmi ügyeinek vezetésére.

DR. CSOHÁNY JÁNOS

LUGOSI MIHÁLY ÉLESDI LELKIPÁSZTOR EMLÉKEZETE

Gondolatok egy édesapáról

Május első vasárnapján az édesanyákat, egy héttel később pedig az édesapákat ünnepelhetjük ezután a Szenátus döntése értelmében. A törvénykezdeményezést benyújtó parlamenti csoport tagja elmondta: pozitívan kívánnak hatni a társadalomra azáltal, hogy mindkét szülő megünneplésére lehetőséget biztosítanak, hiszen így a családon belül mind az anya, mind pedig az apa szerepe egyformán fontos megítélést kap.

A hír elgondolkodtatott. Milyen apaképek vannak a mai társadalmunkban, mit tehet a sok, csonka családban felnövő gyermek? Kikről vehetnek példát a fiúk a mai rohanó világban?

Az APA a család tartóoszlopa kell legyen. Az Ő vállát nyomja a másnap biztonságának terhe, mindnyájunk boldogulásának súlya. Ő lehet a „gerinccesség” mintaképe, a lelkiismeret és az önbizalom megtestestítője, a megtartó erő, mely segít a krízisek által szétmorzsolts mindennapokban, hogy túléljük a bizonytalan holnapokat és megéljük a reményt adó jövőt.

Azok az apák, akiket mi példaképül állítanánk a mai fiataloknak, már megvívta a maguk harcát, átéltek nálunk sokkal nehezebb háborúkkal tarkított időket, a kollektívizálást, a kommunizmust és megmaradtak anélkül, hogy behódoltak volna a mindenkor hatalomnak. Megmaradtak a hivatásukban rábízottakat szolgáló embereknek. Mi vajon milyen mértékben vagyunk felkészülve, felkészítve, hogy kövessük az ő példájukat?

Az APA a család akaratát tartja szem előtt, hitet és reményt nyújt, erőt ad fel-

emelkedni a megalázottság porából és utat, célt mutat. Tovább kell menni! Nehéz és fájdalmas, de haladni kell! Nem szabad feladni, hanem harcolni kell, hogy megmaradj, harcolni, hogy élj, harcolni, hogy győzz! S mindig újra próbálni, míg eléred a kitűzött célt!

Ő ismeri a problémáidat, tudja, amikor sajog szíved az igazságtalanság miatt s mikor tekintesz rettegve jövőd elé, amikor már szinte nem magadat, hanem gyermekedet félted... olvas a gondolataidban, érzi tekinteted, hisz apa gyermeke, nagyapa kicsi unokája vagy, a legdrágább kincs a világon.

Erős kezével megpróbál visszahúzni a nagybetűs élet szakadékaik széléről, s nap mint nap áldott intéssel bocsájt útnak: Menj tovább gyermekem! Ne hagyd magad! Ne légy megalkuvó és gyáva, hisz őseid sem voltak azok!

Mindig valami meglepetéssel tud előállni, hogy mosolyt csaljon arcodra. Mindig nagyfokú érzékenységgel készít valami személyre szóló ajándékot, amit a szív hangjával fűszerez: a szeretettel, ami a szív legmélyebb bugyraiból ered. S melynek jótékony hatását a szemfedél lecsukásáig érzed, mert Te az Ő vére vagy...

Ő mindent nagyon precízen megtervez, mindent mérlegel, hogy a lehető legjobb legyen minden mindenki számára. Bízhat az szavában, mert az Ő adott szava tiszteletet követel, mert tettei igazolják, hogy azok „nem pusztába kiáltottak”. Személyiségének alapköve, mely tulajdonsággal a mindennapok embere már egyre ritkábban bír.

Lugosi Mihály, 1949-2008

Az APÁT ritkán látod sírni, ő legtöbbször csak „belül” sír, a lelkében könnyez, s azokat nem mutatja a külvilágnak, mert Ő az erős, a többiek támasza.

Az év minden eseményére talál személyes könyvtárában egy odaillő utalást: egy verset, egy könyörgést, egy biztatást, egy tanácsot, mellyel megörvendeztet téged.

Nagyszerű és szigorú tanárként, egyszerű munkásként vagy lelkészként különös gondot fordít arra, hogy el ne hagyj az iskolát, el ne hagyj a templomot, el ne felejtse ki vagy, honnan indultál, hol vannak a gyökereid, tudatosítva benned, hogy „a víz szalad, a kő marad”...

Meghítt nyugodtsággal mond esti meséket unokáinak, vagy régmúlt korok történeteit idézi fel. Közösen, összekulcsolt kézzel imádkozzák a Mi Atyánkot, majd megcirógatja buksijukat, rájuk mosolyog és szemében ott van a tudat: Ők az én jövőm! Másnap fejcsoválva veszi tudomásul a gyerekek csínytevéseit, s ő is belemegy a játékba, együtt nevet a család apraja-nagyja.

Csodálatos érzés, ha védve-óvva érzed magad, ha van kihez haza sietni, elmondhatod neki örömeid, félelmeid. Csodálatos érzés, ha valaki vár rád, ha biztonság, csend, nyugalom, megértés és béke lengi be az otthonodat.

Boldogok, akiknek vannak szüleik. Boldogok, akiknek vannak nagyszüleik. De a legboldogabbak azok, akik tudják őket igazán értékelni. Áldottak, akik érzik és értik, hogy ők a valódi értékek, akiket szeretni, segíteni, tisztelni és becsülni kell!

A fenti gondolatokkal szeretnénk köszöneti az édesapákat, és példaképül állítani a fiatalok számára néhai Nt. Lugosi Mihály élesdi lelkipásztort is, aki nemcsak a vérszerinti családjában volt apa, hanem gyűlekezeteiben is ahol szolgált. Halálának egy éves évfordulója alkalmából emlékezünk...

TÓTH ERZSÉBET presbiter
CIAVOI LÉTAI ANDREA tanítóné

HETEDIK KÜRTSZÓ

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

gyobb döbbenetükre – „önmegvalósítók”. Félig Istenre sandítva, vagy éppen dacosan hátat fordítva neki.

EKÖZBEN CSAK figyelem az engedelmes angyalsuhanást. Azután alábbhagy irigységem. Hadd menjenek a maguk útján, én is botorkálok a magamén. Utolérni úgysem tudom őket. De ez ne váljék bántásomra, legyen inkább dicsőretemül. Van annak is igézete, amikor valaki csak úgy „gyalog szeretne menni”, és ahhoz hűen élni.

AZUTÁN NEM is tudom honnan – lehet, hogy angyal sügta – belémfészkel a felismerés: minden meghatározottságával együtt nagyobb szabadság emberként élni, mint angyalbőrben. Többek vagyunk, mint az elsuhanó szárnyas gondolatok. Igaz, olykor a vérünkkel verítékezzük ki küldetésünket, és még az is megesis, hogy ellenünk támadnak tagjaink, de a testben való létnél aligha akad nagyobb csoda. Mégiscsak bennünket teremtett Isten a saját képére! Lehet, hogy ezt meg mások irigylik?

MÜLLER DEZSŐ

Fogadj szívedbe

*Amíg fénylik a hold
a hullámzó égen
amíg fölbuzognak
a hegyek serényen*

*Amíg a fák lombjai közt
kitáruul az alkony
amíg fölcsahol a visszhang
szilárd kősziklákon*

*Amíg megszeppent folyók
hőmpölyögnek csendben
amíg elmerül a kín is
sekély vizükben*

*S míg élni tudok
buzgón itt lenn
fogadj fogadj
szívedbe, Isten.*

Múlt és jelen

Mindenekelőtt jó tudni azt, hogy az Egyház nem tud jobb lenni, mint az a társadalom, amelyből vétetett, papjaival és híveivel együtt. Mégis hivatása, hogy jobb legyen!

A Szigorúan ellenőrzött evangélium első kötete megjelenése után, illetve a CNSAS által kiadott dokumentumok nyomán, örvendek annak, hogy a Református Egyház jobb tudott lenni. Azzal a híreszteléssel elmenthető, miszerint minden lelkész besúgó volt, nagyobb része sosem lett hűtlen esküjéhez, vagy pedig „kijátszva” a letűnt rendszer titkosszolgálatát, sosem lett áruló.

Két dolog vetődik fel: egyik az, hogy mégiscsak lehetséges volt az ellenállás, s a másik rögtön ebből következik: annál nagyobb azoknak büne, akik pénzért, állásért, karrierért vállalták az ateizmus szolgálatát.

A tisztánlátáshoz hozzátartozik az, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület, jelesen Tőkés László püspök a kezdet kezdetétől szorgalmazta a múlt lezárását, úgy az egyházkerületi testületi gyűléseken (közgyűlés, zsinat), mint a nemzetközi fórumokon (Edinborough-1995, Nagyváradi RVSZ gyűlés-2002, RVSZ ghánai nagygyűlése-2004, Trondheim-2003, Nagyszében-2007, Healing of Memories konferenciasorozat, stb.).

1990-2008 között minden érintett számolhatott azzal, hogy előbb-utóbb sor fog kerülni a múlt feltárára.

Ez időszakban egyetlen sikernek az számított, hogy az 1998-as egyházi tisztújításokon minden jelöltnek nyilatkoznia kellett arról, hogy együttműködött-e valaha az ateista diktatúra szerveivel. Ez az iratanyag egyöntetűen azt tartalmazza, hogy mindenki „tisztá”, és soha semmi köze nem volt a hírheft Szekuritáéhoz.

Ez a csekély részeredmény elég ahhoz, hogy az ügynökök aktivizálódjanak és el kezdjék hinteni a konkolyt, miszerint épp Tőkés püspök volt a rendszer embere (a szatmári zsinattól, az Alison Mutler perig).

Az a tény, hogy az önkéntes átvilágításnak az égvilágon semmi eredménye nem volt, jelzi, hogy a kollaboránsok bíztak az Ortodox Egyház ellenállásában és hitték azt, hogy az egyházi embereket soha nem fogják átvilágítani.

A CNSAS irattárának megnyitásával egyre nyilvánvalóbb lett az, hogy ami késétt, nem múlik.

Az első részeredmények megjöttével kimént az utolsó körlevél, melyben felszólítják a volt kollaboránsokat a bűnbánatra és bűnvallásra. Ekkor még belsőleg rendezhető lehetne a kérdés.

Könnyű kitalálni: a körlevelet válasza sem méltatták, ellenben beindult az a propaganda hadjárat, melynek lényege az,

hogy aki ezt az ügyet „piszkálja” az rosszat tesz az egyháznak (nincs megbékélés; az a látszat, hogy csak a Református Egyházban voltak besúgók), a saját piszkos ügyeit akarja elfedni (Tőkés László nem is püspök), nem szabályosan és egyházhöz méltóan teszi.

Ez az ellenreakció döbbenetes!

A dokumentumok mégis kikerültek. Ami kirajzolódik az egyszerre félelmetes és egyszerre vigasztaló. Mert kiderült, hogy voltak lelkészek, akik a Szekuritátéval való együttműködést megtagadták. Voltak, akik kényszer alatt jelentettek arról, hogy fehér inget és fekete cipőt viselt a megfigyelt, csupa olyat, mely használhatatlan és közömbös dolog, s őket a besúgói állományból leszerelték, mint használhatatlant.

30 esztendő távlatából nehéz objektíven ítélni, s mégis az eddigi kategóriákba tartozók előttem nagyra lettek.

Akik minden zaklatás és nyomorgatás dacára megtagadták az együttműködést, azok értelemszerűen hősök, de nem csökent értékük azok sem, akik „szamárságokat” jelentve „kirúgatták” magukat. Az utóbbiak közül sokan azt is megtették, hogy szóltak a célszemélynek arról, hogy jeleníteniük kell, s több esetben közösen írták meg a jelentést.

A vonalat valahol itt kellene meghúzni. Eddig még nem történt károkozás, eddig csak a vitézségről formát és a túlélésről példát látunk.

A baj ott kezdődik, hogy néhányan önként, vagy zsarolhatóságuk miatt jelentettek. Vagy azért, mert pénzt kaptak, vagy mert fajtalanokodáson érték őket, s az akkori törvény szerint, a börtönt próbálták kikerülni.

Ezekre lehet rámondani azt, hogy **obscurus homo**, amit Szcenci Molnár Albert sehonnai bitang emberként fordított.

A pénzért jelentő az erkölcstelenségén túl megtagadta lelkészi esküjét („... az általam igaznak ismert református vallást sem félelemből, sem adományért, sem világi gazdagságért, sem egyéb más tekintetekért meg nem tagadom...” – részlet a lelkészi eskü szövegéből). A homoszexualitás bűnébe esettek lehet, hogy a liberális világ elfogadja, de az Egyház nem tagadhatja meg az Igét és nem ismeri el annak természetes voltát.

Mi történhet? Sok minden és kevés! Úgy érzem, hogy Egyházunk nincs felkészülve a kérdés rendezésére, ellenben Tőkés László püspöki tiszttségéről való lemondásával kényszerhelyzetbe került és lépnie kell. Az idő szűkössége nem enged teret sem újabb bizonyítékoknak, sem kínkeserves cáfolatoknak.

Amennyiben olyan személy kerül vezető tisztségbe, aki még nem lepleződött le, csupán kimaradt az első körből, úgy tisztességbe jutása után nehéz elmozdítani. Aki viszont gyanúba keveredett, nem biztos, hogy lesz ideje tisztázni magát, s mire azt megteheti, már nem lesz alkalma versenybe szállni.

Az a véleményem, hogy – minden adat összevetésével – meg kell rendezni az egyházi kollaboránsok nyilvános „nürnbergi perét”, egyelőre csupán elmélet marad.

Egyházjogilag nézve három szankcionálási lehetőség van.

1. Fegyelmi eljárás beindítása a volt kollaboránsok ellen, mert egyrészt megtagadta lelkészi esküjét, másrészt az 1998-as nyilatkozatában eltitkolta múltját és ezzel becsapta Egyházát.

2. Az önként, vagy zsarolhatóságuk miatt jelentők az Egyházat sértve, annak kárára jártak el és a jelenleg érvényes Választási Szabályzat szerint semmiféle tisztségre nem jelölhetők. (Választási Szabályzat általános rendelkezései).

3. Eklézsiakövetés

Következményeiben beláthatatlan a szekusügy rendezése és lezárása.

1. Felvetődik az anarchikus, kaotikus állapotok kialakulásának lehetősége, ugyanis a volt besúgók egyházi tisztségviselését nem lehet elfogadni. Személyesen ki-ki megtagadhatja az engedelmességet, mondván, hogy indítsanak ellene fegyelmi eljárást, csak azért mert nem hajlandó elfogadni esküjét is megtagadó előljárója iurisdictioját.

2. Amennyiben a vonalat nem tudjuk jó helyen meghúzni, úgy elkezdődhet a „boszorkányüldözés”. Természetesen itt számolni kell azzal, hogy az önkéntes és zsarolható besúgók be akarnak kerülni az ártalmatlanságokat jelentők kategóriájába. El fog kezdődni a magyarázkodás, melyek szerint azt a pénzt nem is besúgási jutalomként kapták, zsarolhatóságuk csupán a piros-fehérvöld lelkületük miatt volt lehetséges, stb.

Ezek inkább a negatív következmények, de folytatható a sor igazán pozitív következményekkel is.

3. A szekusügy kényszerű nyilvánosság előtti tárgyalásával Református Egyházunk élen jár a megtisztulás útján, ráadásul nemcsak egyházi, de társadalmi szinten is.

4. A múlt lezárásával lehet valós megújulás.

Végül szeretném világossá tenni azt, hogy a kérdés rendezése nem a múlt okafogyott bolygatása, hanem következményeit tekintve a jövő pillére.

Áldás, népesség Biharban

Öregedő európai társadalomban élünk.* A születések száma 1990 óta csökken drámaian. Európa történelmi lakossága 2004-ben jutott ahhoz a ponthoz, amikor a 14 év alatti fiatalok száma a 65 év feletti lakosok száma alá csökkent.

Magyarországon 1956. június 4-én lépett életbe az abortusz törvény. Ennek félév-század után, csak Magyarországon mintegy hatmillió áldozata van. 1990-től a művi abortusz szabadsága kiterjedt az egész Kárpát-medencére. Az európai társadalom s ezen belül a magyarság is, ha meg is túri, de nem szereti a több gyermeket vállaló szülőket. A gyermekvállalást egyszerűen magánügynek tekintik. A modern fogamzásgátló szerek elterjedése óta ez a szemlélet csak hatványozódik.

A 2002 évi népszámlálási adatok szerint az erdélyi magyarság termékenységi rátája: 1,08, ezen belül a szörványban 0,73; a Partiumban 1,15; a Székelyföldön 1,31. Bihar megyében a termékenységi arányszámok 2002-ben az összlakosság szintjén (román, magyar, cigány): 1,38; ezen belül a magyarságé 1,16.

A Bihari Református Egyházmegye 2006-ban 1068 temetést regisztrált 579 kereszteléssel szemben, vagyis a természetes apadás 46 százalékos volt. Az Érmelléki Egyházmegyében valamivel jobb a helyzet: a természetes apadás csak 31 százalékos. A vegyesházasságok (református/román ajkú) számára a Bihari Egyházmegyében meghaladja a 22 százalékot, de a döntő többségben magyar lakta Érmelléken is 10 százalék felett van.

A tömbmagyarságú Érmellék is egyre szórványosodik. Ottományi község iskolája 1998-ban vette fel neves szülőjét: Szentjobbi Szabó László nevét. Az iskolai képzésben résztvevő roma nemzetiségű gyermekek aránya 55 százalék. Mi lesz, ha ez a roma közösség – különben teljesen jogosan – egyszer kérni fogja az anyanyelvi oktatást? A román állampolgárságú, magyar nemzetiségű gyermek cigány nyelven fog tanulni?

Már-már hátrányos helyzetű gyermekeink sincsenek. A váradi-velencei Agnoli Dei szociális központ 30-35 hátrányos helyzetű gyermeknek tud tanulási lehetőséget és szociális ellátást biztosítani. De a körzetbe tartozó iskolában nem indult a múlt tanévben sem I. sem V. magyar tannyelvű osztály. Nem fog indulni a következő tanévben sem. A szociális gondokkal küszködő szülők nem képesek gyermekeiket a városközpontba utatztatni, így inkább román nyelvű osztályba iratják gyermekeiket.

Elszomorító népességi adataink már-már oda juttatnak, hogy az olyan felemelő kezdeményezés, mint a Kajántó Mária Gyermekotthon, amely 1995-ös megalakulásakor megmentette az élesdi magyar nyelvű oktatást a feloszlástól, most már maga is gyermekhiánnyal küszködik, és jövője kilátástalan.

A gyermekvállalásba beleszólni nem lehet és nem szabad. De lehet és kötelességünk szólni, beszélni, foglalkozni népünk pusztulásával; önmagunk általi pusztítá-

sával, legyen az a szószék, média, valamint számtalan más lehetőség, de leginkább a példamutatás.

Az összeurópai adatok ismeretében ki merem jelenteni, hogy a gyermekvállalást jóval kisebb arányban befolyásolják az anyagiak, mint arra általában hivatkozni szeretünk, sokkal inkább befolyásolja eltorzult életfelfogásunk. Beidegződött gondolkozásmódunk miatt még mindig csak sajnálkozni tudunk a több gyermeket vállaló családokon, ahelyett hogy különös elismerésben részesítenénk őket. És még mindig elítéljük azokat a nőket, akik egyedül is mernek gyermeket vállalni.

A női emancipáció mai, divatos értelmezése kimondottan hibás elmélet. A férfiakal való egyenjogúság, a versengés, a „csak azért is megmutatom” jelentősen befolyásolja az úgynevezett civilizált társadalmak népességének csökkenését. Ide kapcsolódik viszont az a nőket megalázó tény, amivel számos munkaadó él: feltételnek szabja, hogy ne vállaljon gyermeket.

Biológiai alkata folytán csak a nő képes életet adni s ezért társadalmi szerepe sokkal fontosabb mint a férfié. A művi abortusz megfékezésére, a gyermekáldás vállalására komoly szemléletváltásra van szükségünk: egy társadalmi szintű, jogi alapokra támaszkodó „családbarát – család és nemzetszertető” szemlélet kialakítására.

A keresztelés legyen harangzúgásos ünnep, ne csak a temetés! - még akkor is ha nem kérünk stólat érte. Az istentiszteletek végén ne csak halottainkról emlékezünk meg. Említsük meg megkeresztelt gyermekeink nevét is, vagy éppen azt, hogy e héten sem kereszteltünk senkit. A nagyvárosi közegben kallódik el legtöbb fiatal. Éppen ezért kell felvállalnunk gyermekeink útjának követését. Megkeresztelésük után, 2-3 éves korukban milyen óvodába kerülnek, 7 éves korukban milyen iskolába, s milyen irányt vesz a fiatal életútja a konfirmáció után.

Szekularizálódó és globalizálódó társadalmunkban kiemelkedő feladat a nemzeti identitástudatra való nevelés. A nagy nemzetköziség szellemében mi magyarok igen hajlamosak vagyunk nemzeti öntudatunk feladására. Pedig az Európai Unió is a sokszínűsége alapoz. Iskoláink és a vallásórák megadják a lehetőséget fiataljaink nemzet-tudatának kiépítésére. Nem mások ellen, hanem értünk, nemzetünkért, vallásunkért. Reánk hagyott jussunk továbbadásáért. A gyermeknevelés nem maradhat a családok magánügye. Ne csak sajnálkozunk (avagy lenézzük) a több gyermeket vállaló szülőket, hanem egyházközösségeink vállalják fel részleges gondjait. (Például egyházi étkeztetési lehetőség biztosítása, avagy annak részleges támogatása, avagy minden 4 gyermekes családnak az egyházközösség felvállalja rezsiköltségeinek 50 százalékos megtérítését). Gyermeküdtetés, valamint a részben már megvalósult természetbeni támogatások továbbfejlesztése kiemelten a többtestvér számára. Nőszövetségeink által biz-

A gyermekvállalást jóval kisebb arányban befolyásolják az anyagiak, mint arra általában hivatkozni szeretünk

tosított részdíós gyermekfoglalkozás a többgyermekes családanyák megsegítésére. Keresztügyi mozgalom létrehozása a többgyermekes családok (elsősorban erkölcsei és másodsorban anyagi) megsegítésére.

A Pro Familia Alapítvány, a magyarországi ALFA szövetség segítségével előadást tartott a nagyváradi magyar középiskolák XI-XII. osztályos fiataljai számára. Az interaktív előadás az élet, az erkölcs, a nemiség, a szex, az abortusz kérdéseit boncolgatta. Meg akartunk bizonyosodni jó úton járunk-e, így egy kérdőívet osztottunk szét. A válaszadók többsége lány, 2 tanítónőképzős osztály teljes egészében, valamint a Lorántffy Zsuzsanna középiskola tanulóinak nagy része. A válaszok egyértelműen igazolják, hogy fiataljaink nem romlottak, sokkal inkább mi nem foglalkozunk velük eleget.

Különösen érdekes az utolsó kérdésre (mi érintett meg legjobban az előadásból?) kapott válaszok értelmezése, változatossága: *a hatmilliószám, a tízmilliószám, a nemzeti felelősség nélkül döntenek mások élete felett; Az abortuszról való felvilágosítás; Hogy nagyon oda kell figyelniük (a nemi életre); Erdélyt azok a magyar nők veszítették el akik nem születtek; A 11-13 éves anyaság következményei elrettentők; Még vannak olyan emberek akik másokra odafigyelnek; Minden, olyan dolgokat tudtam meg amiről azóta semmit.*

A válaszok legkomolyabb üzenete, hogy ezzel a kérdéskörrel nem foglalkozunk eleget, nem tudatosítjuk fiataljainkban nemzeti tragikus állapotát. Úgy tűnik nem szeretünk ilyen kényes kérdésekkel foglalkozni, elvégre nem kellemes dolog saját hibáink beismerése. Kezdeményezésünket folytatni fogjuk. Reméljük nagyobb előrelépést tudunk majd elérni a Partiumi Keresztény Egyetem hallgatói körében is. Különben unos-untig elpityereghetjük: „Ne hagyd elveszni Erdélyt Istenünk”. Isten áldását e földön az ember tudja közvetíteni, kitéljesíteni, avagy elsorvasztani. Tőlünk függ miként gazdálkodunk életünk folytán kapott ajándékainkkal!

JAKABFFY LÁSZLÓ

* A 2007. évi hadadi családkonferencián elhangzott előadás szerkesztett változata.

A presbiter jellemvonása és elhivatása

Ha azt kutatjuk, hogy milyen karizmákkal kell rendelkeznie egy presbiternek, elsőnek megállapíthatjuk, hogy a legfőbb jellemvonása a hit és engedelmség. Olyan ember, aki Igével táplálja a maga lelkét, aki tud imádkozni mind a lelkipásztorért, mint a gyülekezetért. Az engedelmség alatt nem feltétlenül alárendeltségi viszonyt kell érteni, hanem Isten Igéjének a lelkiismereten keresztül való szabad, önkéntes hódolását. Ezért van az, hogy az egyházon belül viszonylagos az úgynevezett egyházi demokrácia, mely csak addig lehet érvényben, amíg nem kerül szembe az Isteni theokráciával, vagyis Isten akaratával, az Ő szándékának célkitűzéseivel. Mindezt az Ő tökéletes kijelentésében, a Szentírásban tudomásunkra hozza, és bármilyen emberi akarat és elképzelés ellenére Teremtő isteni jogánál fogva érvényesíti uralmát teremtményei felett. Kítűnő példa erre a Bibliából jól ismert bábeli torony építésének története (1Móz 11. rész). „Az egész földnek egy nyelve és egyféle beszéde volt... ezt mondták: gyertek, építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje az égig érjen és szerezzünk magunknak nevet, hogy...“ Hogy mit? Miért? Mi volt ennek a célja? „... hogy el ne széledjünk az egész föld

színén.“ Isten úgy reagált: „Menjünk csak le és zavarjuk össze a nyelvüket, hogy ne értsék egymás nyelvét! Így szélesztette szét őket onnan az Úr az egész föld színére...“ Ellenálltak Isten eredeti tervének és feladatának. De Isten közbelépett és érvényesítette az általa kítűzött missziói parancsot, „menjetez széles e világra s tegyetek tanítványokká minden népeket“.

Másodszor azt emelném ki, hogy a presbiter közösséget szolgáló ember, legyen az férfi vagy nő. Azaz nem úgy, mint a Káin és Ábel példázatában, hanem éppen ellenkezőleg őrizze az ő atyjafiának, tud szertettel bánni a másikkal, gondol a betegre, a szenvedőkre, az éhezőkre, szívén viseli az egyház belső és külső misszióját.

Harmadszor aláhúznám, hogy a presbiter kormányzó ember. Legyen meg az erkölcsi bátorsága fegyelmet tartani először önmagán, házanépén, azután abban a világban, melyben ő felelősséggel tartozik. Gyakorolja a kulcsok hatalmát (Mt 18) tisztviselő társaival egyetemben a legnagyobb hűséggel, alázattal, hogy képes legyen az Isten Igéjének igénye és mértéke alatt oldani és kötni.

Negyedszer arról se feledkezzünk el, hogy a jó presbiter a gyülekezeti élet fejlődésében példaadóan részt vesz és mindig elől jár. A presbiternek éppoly kötelessége a templombajlás, az úrvacsorával való élés, az adakozás, mint a gyűlésen való megjelenés, az egyház küldetésének tudatosítása, hogy döntéseit annak függvényében, bölcsen mérlegelve hozza meg Isten dicsőségére.

Hogyan válasszon egy gyülekezet presbitert? A gyülekezetnek tudatában kell lennie, hogy a presbiter szintén Istentől elhívott ember a szolgálatra, s annak rendje és módja szerint esküt tesz és vállalja a küldetést. Azaz az „interna vocatio“-nak (a belső, Istentől való elhívás) és az „externa vocatio“-nak (külső, vagyis az emberektől való elhívás) kell boldogan találkozni a presbiteri szolgálatban. Annak a presbiternek, akinek csak külső elhívása van, és Isten nem hívta el, csak a gyülekezet akarta oda, talán jobb híján később a közösség keserű tapasztalatokban összegezheti, hogy Isten ügye teljesen eltörpül amellett, amit az ilyen ember a maga szempontjai és elképzelései szerint képvisel. Ahol azonban ez a két elhívás egyesül, ott a gyülekezet Isten végzésének engedelmeskedett, mert presbiter és gyülekezet alázattal figyelt Isten akaratára és ügyének szolgálatára, mely aztán később válik nyilvánvalóvá, amikor a választott presbiter, küldetésében és szolgálatában megmérettetik. Ez az engedelmség kezesége annak, hogy abban a gyülekezetben a Krisztus misztikus teste az Ő dicsőségében megépül.

PATAKI ISTVÁN

Isten megszökött

*Elunta az egészet.
Legyen miénk az enyészet,
legyintett végül.
Az ég is belekékült.
Elhagyta lelkünk rejtekét,
Levegőre vágyott.
Szabadulni akart a szabad,
az örök szabadító,
míg önnön börtönünk
ránkszakad,
s romjaink alatt nyöszörgünk,
mint megszakadt
bányaló,
a porlepte pór,
a fuldokló,
kit csak a rög köt
nemzethez,
hazához,
mit egyszer kiköhhög,
mint vércafatos tüdőt,
s rajta végül rög dübörög.
Ősök jeleznek.
Megtartó jelek:
megszökött belőlünk az Isten.
Keressétek meg, emberek.*

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET PRESBITERI SZÖVETSÉGE V. KONFERENCIÁJÁNAK PROGRAMJA. A konferencia témája: A kálvini örökség a XXI. századi presbiter számára. Helyszín: Aradi Egyházmegyébe kebelezett Arad-belvárosi Egyházközség, valamint a Békési Egyházmegyébe kebelezett Battonyai Református Egyházközség. Időpont: 2009. augusztus 28-30. Szervezők: Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége és a Békési Területi Presbiteri Szövetség.

Első nap: 2009. augusztus 28., péntek

12,00-14,00 Érkezés, Ebéd; 14,00-14,45 Nyitó Istentisztelet. Téma: Sola gratia – Egyedül kegyelemből. Igét hirdet: ft. Tókécs László püspök, EP-képviselő; 14,45-16,00 Köszöntések: Seres Géza, az Aradi Egyházmegye esperese, Baracsi Levente Arad-belvárosi lelkipásztor, Venter Miklós Aradi PSZ-elnök, hazai és határon túlról érkezett vendégek. Konferencia megnyitása: László Kálmán KREKPSZ-elnök; 16,00-17,00 Kálvin János élete és munkássága. Előadó: Ósz Sándor Előd, Erdélyi Egyházkerület, levéltáros; 17,00-18,00 Az előadás megbeszélése; 18,00-19,00 Zenés műsor; 19,00-19,30 Esti áhítat: Sola fide – hit által. Seres Géza aradi esperes; 19,30-20,00 Utazás Battonyára (rom-i idő); 19,00-20,00 Vacsora (mo-i idő); 20,00 Elszállásolás.

Második nap: 2009. augusztus 29., szombat 8,00-8,45 Reggeli; 9,00-9,45 Reggeli áhítat: Sola Scriptura – csak a Szentírás szerint. Sipos Tas Töhötöm, a Békési Egyházmegye esperese; 10,00-10,45 A kálvini tanítás alapelvei az igehirdetésről, a sákramentumokról és a szeretetszolgálatról. Előadó: Ötvös József, Erdélyi Egyházkerület, generális direktor; 10,45-11,15 Megbeszélés; 11,15-11,30 Szünet; 11,30-12,15 A kálvini tanítás alapelvei az egyházfegyelemről és az egyházkormányzatról. Előadó: Bustya Dezső nyugalmazott főjegyző, Marosvásárhely; 12,15-13,00 Megbeszélés; 13,00-15,00 Ebédszünet; 15,00-15,45 Kálvin hatása az erdélyi reformációra. Presbitériumok, az egyházkormányzat, a református istentiszteleti rend kialakulása Erdélyben. Előadó: Buzogány Dezső teológiai professzor, Kolozsvár; 15,45-16,30 Megbeszélés; 16,30-17,15 A reformáció genfi emlékművének erdélyi vonatkozásairól az atomfizikus szemszögéből. Előadó: Toró T. Tibor akadémikus, Temesvár; 17,15-18,00 Megbeszélés; 18,00-20,00 Szabad program; 20,00-20,30 Esti áhítat – Solus Christus – Krisztus által. Forián László battonyai lelkipásztor; 20,30-21,30 Vacsora.

Harmadik nap: 2009. augusztus 30., vasárnap 9,00-10,00 Reggeli; 10,30 Istentisztelet: Soli Deo gloria – egyedül Istené a dicsőség. Ft. Csúry István helyettes püspök.

OLVASÓLÁMPA

Nincs k

Talán mindannyian emlékszünk még Esterházy Péter esetére. Befejezi a Harmonia Caelestis, pontosabban kiadás alatt a – most maradjunk ennél – családregény, még javítgatja a kefevonatot, amikor szembesül azzal, hogy apja Csánádi fedőnéven „titkos megbízott” volt, ügynök, ha úgy tetszik, mi úgy mondjuk: besúgó.

Esterházy megírja ezt is, a Javított kiadás című könyvében mássalhangzóval jelzi, ahol sír, elerednek a könnyei, k, ennyi: k.

Amikor Molnár János Szigorúan ellenőrzött evangélium című könyvének kéziratát először olvastam, nemigen tudtam, hogyan viszonyuljak hozzá: lezárom a gépet, kilépek az ajtón, köszönök XY-nak, vigyázok, ne lássa rajtam, hogy őt olvasom, ő is benne van; mert tudom, hogy szűkebb környezetemben, Nagyváradon, a Királyhágomelléki Református Egyházkerületben ezt a könyvet így fogják olvasni, benne vagy, nem vagy benne, benne leszel a további kötetekben, ha ebben nem vagy benne – így kérdezik tovább ezt a történetet, ezeket a történeteket.

Mondhatjuk, persze, hogy mindenki benne van, benne volt, aki akkor élt, ilyen volt a rendszer, és ez is egy álláspont, megérteni a rendszert, mintha az felmentené az egyént, nincs akora egyéni felelősség, a rendszer volt a bűnös, nem ő, elmúlt, lejárt, felejtjük el, ne foglalkozunk vele, hiszen azóta memyji jót tett, jó ember.

...Az informátor – idézzük Molnár Jánost – a legritkább esetben elkölözött kommunista, sőt, rendszerint egy ellenségesnek, vagy legalábbis gyanúsának minősített csoport, társadalmi réteg tagjaként épp azért szemelték ki, hogy feltűnésmentesen informálódhasson övéi között. **Volt lehetősége a választásra.** És inmentől, a választás aspektusainak sokrétűségétől kezdve válik az informátorok története a kommunizmus emberi drámájává...” (Kiemelés – D. Sz.)

Volt lehetősége a választásra tehát.

Igen ám, viszont Demeter M. Attila a Magyar Kisebbség „A pártállami diktatúra titoktartásáról” szóló, 2007/1–2-es számában rámutat: „A totalitárius rendszerekre az volt jellemző, hogy nem választható alternatívákat kínáltak fel a polgároknak. Sokan, feltételezhetően Szilágyi Domokos is, kényszerhelyzetben lettek besúgók. És pontosan ez a rendszer specifikuma: olyan választási helyzetek elé állítja a polgárait, amelyek nem valódi választási helyzetek, embertelen választási helyzetek stb.” (Kiemelés az eredetiben.) Tegyük hozzá, a filozófus szerint „ez ugyan nem menti fel az egyént a felelősség alól, de mutat valamit a rendszer természetéből”. A továbbiakban azt írja: „Kivételesen jellemes, erős erkölcsi meggyőződésű emberek mondhatják ilyen helyzetben, hogy: inkább a halál, csakhogy többnyire nem vagyunk kivételesen jellemes emberek, s az »inkább a halál« pedig nem épeszű választási alternatíva.”

Molnár János a következőképpen fogalmaz: „A dráma erkölcsi vonatkozásait kihangsúlyozza az a helyzet, amikor az informátor egy vallási kö-

zösség bármilyen szintű vezetője (lelkész, pap, rabbi, imám, presbiter stb.), vagyis tiszttségénél fogva, eskü terhe alatt, emberi titkok tudója és őrzője. Amikor tiszttségénél fogva a rábízott egyén és közösség emberi integritásának védelmezője kellene legyen. Vizsgálódásom ezt a szempontot tekinti a legmérvadóbbnak, mert arra a kutatói tapasztalatra épül, hogy a lelkész-informátorok igen kis része az, akit karrier- vagy hatalomvágy motivál, aki örömet lel a kiszolgáltatottak kiszolgáltatásában, vagy konkurenciának tekintett kollégáinak a befekettítésében. Többségük emberi gyengeségek, szenvedélyek rabjai, akik a túlélési életstratégia részeként vállalták, hogy valamilyen szinten információt szolgáltatnak kollégáikról, vagy a rájuk bízott hívekről. Illetve többnyire valóban többre érdemes személyiségek, akik felvállalják, hogy tehetségük kibontakoztatását akár valamilyen szintű informátiori szolgáltatás árán is megvalósítsák. Féltreértés nem eszik, ez a megközelítés nem ment fel senkit a felelősség alól, de biztosítja egyrészt azt a minimális objektivitást, ami a tudományos kutatás egyik elengedhetetlen feltétele, másrészt azt az empátiát, ami nélkül emberi sorsokat ábrázolni torzító egyoldalúsághoz vezet.”

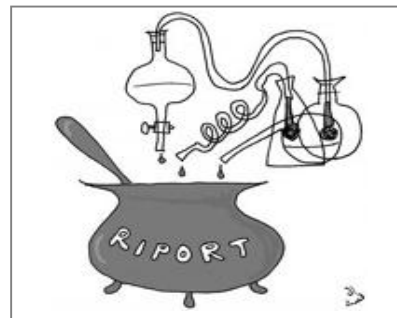
Nézzük csak: két ember – **A** és **B** – utaznak a vonaton. **A** kétkezi munkás, **B** lelképásztor. **A** a rendszer ideológiai kedvezettje, elvileg az „ő országa” Románia Szocialista Köztárság, neki találták ki, **B** országa „nem evilágból való”, hivatásszerűen adagolja a „nép ópiumát”, eleve a rendszer ellenségének van kikiáltva. **A** és **B** beszélgetnek. Nem tudjuk, hogy **B** elmondta-e **A**-nak, mivel foglalkozik, vagy csak elnyerte **A** bizalmát, mindenesetre **B** – adatolja Molnár János e könyv 255. oldalán – „egy fiatalemberről is jelent, akinek a nevét is megjegyezte, akit a vonaton ismert meg. Az illető panaszkodott, hogy leszerelt a miliciától, mert nem akarták figyelembe venni, hogy szeretne Bihar megyébe kerülni. Asztalosként dolgozik Nagyváradon, hallgatja a SZER-t, és igazat ad nekik. A [most maradjunk ennél] **A** nevű fiatalembert beazonosítják, és felhívják a Bihari Felügyelőséget, kísérik figyelemmel.”

Ezt magyarázza meg nekem valaki. Nincs k.

Hiába, hogy ilyen a totalitárius rendszerek természete, hiába, hogy a lelkész is emberből van – **B** ez esetben a rosszat választotta. Merthogy, mondja Schelling, az emberi szabadság lényege éppen abban áll, hogy képesek vagyunk a jóra és a rosszra, és itt a hangsúly az és-en van. **B** tudta, hogy a jelentésével árt **A**-nak, belülről ismerte a rendszert, tisztában lehetett az információ következményeivel. **B**-nek **A** az égedta világon semmit nem ártott, ha fogalmazhatunk így, **B**-nek nem ez volt a dolga, nem erre szervezték be (kollégájáról kellett volna „informálódjon”).

De nézzük másképp: tegyük fel, **B** azt hitte, hogy **A** besúgó (volt milicista, ugye), és magát védendő jelentette fel őt (a foganatosított intézkedésekről nem tudhatott, nem előtte hozták meg a döntéseket). Merthogy ilyen volt a rendszer, a legegyszerűbb emberi kapcsolatokat is

FIRKA

Adorjáni László rajza

Honnan hová?

Honnan hová? Vajon hányan tudnák zavart homlokráncolás és hosszadalmas hümmögés nélkül rögvest megválaszolni a nekikszögezett kérdést? Egész nap megyünk valahová, életünk roppant menetelés, kétségbeesett, izzadságos erőlködés, de a cél, a gondolatokban oly sokszor dédelgetett cél csak nem akar közelebb érni, szemmel látható lenni, vagy legalább csak felsejleni a távolban. Lassan már csak a gondolatainkban él, aztán a napi küszködés, az izzadságos méterek közepette egyre kevésbé gondolunk rá. Lassan áttevődik a súlypont, s mintha már nem is a cél, a befutó lenne a lényeg, hanem a mindennapi kilométerek. A mindennapi kenyér, a mindennapi veszély, a mindennapi áldás és remény. A mindennapi huszonnégy óra, az örök menetelés kicsiny mértékegysége, melynek egységét, összességét parányi emberlelkünk alig képes be- és átlátni.

Megannyi stációt rajzol meg a költő roppant meneteléséről. Olyan vallomások ezek, melyek őszintesége megérintik, magával ragadják olvasót, s egyszermind arra biztatják, hogy saját lelki tükröcserepeit is keresgesse elő az almarium mögöl, ahová gondtalanul és nem kevés önbecsapással be-behullajtja. Önvizsgálatra indítanak Müller Dezső legújabb kötetének versei. Arra, hogy szembesüljünk általa önmagunk, sokszor magunk elől is rejtegetett valómásivaival, sorstalanságaival, szeretteink megfakult fényképeivel.

Ez az őszinteség és önvizsgálat egyre kevésbé álarhordozó korunk sajátja, hol a krisztusi alázat helyét is hovatovább az ön-felépítés („csináljuk meg!”) gögje veszi át. Ezen a téren is egyedi és újszerű a szerző hangja, pedig nem ő változott, hanem körülötte mi...

FABIÁN TIBOR

DEMETER SZILÁRD

FOLYTATÁSA A 8. OLDALON

(Müller Dezső: Örök menetelés /Versek 2006-2008/, Státus Kiadó 2009, Szatmárnémeti.)

HIT, FÉLELEM, BUKÁS. Élénk érdeklődés közepette mutatták be **Molnár János: Szigorúan ellenőrzött evangélium** című kötetét július 4-én, a Partiumi író-tábor keretében a nagyváradi Góbé csárdában. A könyvbemutató során **Demeter Szilárd**, a kötetet gondozó Partium Kiadó igazgatója *Nincs k* című írását ismertette.

Könyvbemutató a Góbé csárdában: **Barabás Zoltán**, a Partiumi Író-tábor szervezője, valamint **Molnár János, Demeter Szilárd és Tökés László**

A szerző, Molnár János Szegeden élő, erdélyi származású egyháztörténész reményét fejezte ki, hogy a kötet egy olyan folyamatot indít el, amelyre az egyház a leginkább alkalmas, jelesül a bűnbánat, a bűnbocsánat és a feloldozás folyamatát.

Létkérdés számunkra, hogy megismerjük a múltat, mert amíg nyugdíjba nem

mennek, vagy félre nem állnak a szekusok, addig sokat árthatnak – mutatott rá **Tökés László** püspök, EP-képviselő. Van aki megállt a hitben, van aki legyőzte a félelmét, és van, aki belebukott – összegzett Tökés a vaskos kötet által dokumentált időszakról.

F. T.

MEGHÍVÓ A HEGYKÖZCSATÁRI SZENT ISTVÁN ZARÁNDOKLATRA. Szeretettel meghívjuk 2009. augusztus 11-én, a hegyközcsatári református templomban tartandó ökumenikus istentiszteletre, amelynek keretén belül bemutatásra kerül Szent István kardjának másolata.

Tóth Zsigmond önkormányzati képviselő, presbiter

ÁTADTÁK A MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJAKAT. A Magyar Örökség Díj június 20-i ünnepségén díjazottak: Nyisztor Ilona csángó magyar kultúrát közvetítő szerepe; Supka Géza által alapított Ünnepi Könyvhét; Dunapataj 1919-es hőseinek vértanúsága; Szabó Lőrinc költészete; Miskolczy Dezső erdélyi magyar tudomány fennmaradását szolgáló tevékenysége; Czigány György sokoldalú kulturális tevékenysége és Csontvári Kosztka Tivadar egyedülálló festészete.

165 ÉVES A HIMNUSZ DALLAMA. Kiállításokkal, koncertekkel emlékeztek Erkel Ferenc szülővárosában a Békés megyei Gyulán a Himnusz megzenésítésének

165 éves évfordulójára június 12. és 15. között. Kölcsey versének megzenésítésére 1844. február 29-én Bartay Endre, a Nemzeti Színház igazgatója írt ki pályázatot. A versenyre 13 pályamű érkezett, közülük Erkel Ferenc dallamát találták a legjobbnak, a zeneszerzőt 1844. június 15-én hirdették ki győztesnek. Erkel dallamával Kölcsey Ferenc verse a kiegyezés korára az egész magyar nyelvterület egységesen énekelte himnuszává vált.

POSTALÁDA. Szívesen levelezne Erdélyben élő reformátusokkal a hajdunánási özv. Mező Péterné: „64 éves özvegy asszony vagyok, alföldi városban élek, még nem jártam Erdélyben, és ha találnék kedves levelező testvéreket, örömmel fogadnám címüket, leveleiket”. Özv. Mező Péterné az alábbi címen várja leveleiket: 4080 Hajdunánás, Táncsics M. u. 59. sz, Magyarország.

1900 előtti
Könyvek
kéziratok, térképek
Vétele

KÖZPONTI ANTIKVÁRIUM
1053 Budapest, Múzeum krt. 13-15.
Telefon: (00 36) 1 483 13 34
e-mail: info@kozpontiantikvarium.hu

Házhoz megyünk!

NINCS K

FOLYTATÁS A 7. OLDALRÓL

megmérgezte, családtagok jelentették fel egymást, senki nem bízott senkiben, és pont ez volt a Szekuritáté célja.

Csökkenti-e **B** felelősségét a második verzió? Nem. Molnár János ebben a könyvében megmutatja, hogy még a rossz választások esetében is létezett olyan megoldás, amikor aránylag tiszta lelkiismerettel ki lehetett szabadulni a csapdhelyzetekből: például ugyan aláírtál egy jelentési kötelezvényt, utána viszont teljesen érdektelen információkat szolgáltatnál mindaddig, amíg használhatatlannak nem minősítettek, és le nem zárták a „megfigyelői” dossziédát (és többnyire áttettek a „megfigyeltek” közé). Fentebb, **B** történetében nem az „inkább a halál” dilemmáról volt szó, legfeljebb egy kis kényelmetlenségről, amennyiben **A** szintén informátor lett volna.

Ha mélyen magunkba nézünk, sejtjük, valószínűleg az első variáns igaz, **B** túlteljesített, megemlítette ezt is.

Ezért nincs k.

Pedig szerettem volna, hogy legyen, hiszen személyesen érint ez az egész. Nekem csak életem első tizenhárom évét „vitte el” az a világ, viszont gyermekként az élet szép, ezért túl sok ilyen irányú tapasztalatom nincs. Ellenben végignézem a szüleim generációját, akik legszebb és megismételhetetlen éveiket töltötték ilyen körülmények között, emlékszem nagyapámra, aki büszkén mutogatta, mi volt a miénk még az államosítás előtt, és látom, mennyire akarnak felejteti.

Semmi heroikusát nem találnak abban, hogy túléltek a kommunizmust. Valószínűleg semmi heroikus nem volt benne. Sőt, kissé mintha szégyenkezzenek is. Idősebb írakkal beszélgetve éreztem, kényelmetlen a téma, hazudni kellett, hát dicséretet hazudtak, tömjént, szép jelent.

Piti kis történeteik vannak, emiatt elmaradt a katarzis kilencven után. Talán ezt szégyellik.

De akkor sem értem, hogy miért nem téma többmillió ember megnyomorított élete, nem beszélve a deportáltakról, a bebörtönzöttekről, a kivégzettekről.

Nem értem, hogy kilencvenöt erőfelé miért nem hajtották el dühöden a hatalomba, közéletbe stb. visszaszívárgó kommunistákat, hiszen igazán tudhatták, mire képesek.

Ráadásul jelen esetünkben egyházi emberekről van szó, tehát bűnről és bűnbocsánatról kellene, hogy beszéljünk. Ehelyett „leleplezésekről” szólunk, arról, hogy a kommunizmus hazugságra épülő világa után további húsz évet hazudoztunk. Mert fogadjuk el, hogy a totalitárius rendszerek valóban nem biztosítanak valódi választási lehetőséget. De hogyan magyarozzuk az azóta eltelt húsz évet?

Molnár János „a kommunizmus emberi drámaíró” beszél.

Nos, sikerült kilúgozni szenvedéseiből mindent, ami nemes, ami katartikus erővel bírhatott volna, ami áteszményítette volna nyomorúságukat. Az empátiát hazudták el.

Ezért nincs k.

Az átvilágítási folyamatot ennek ellenére folytatni kell. Egyéb haszna mellett: legalább a szegycint ne hagyjuk öröklő utódainkra.

Harangszó

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Gyülekezeti Lapja
ISSN 1221 - 0323
Megjelenik kéthetente. Ára 1,20 lej.

Felelős szerkesztő: Fábán Tibor. Olvasószerkesztő: Babes Arday Erika. Tördelőszerkesztő: Kraftsikné Petrikó Ildikó. Külmunkatársak: Antal Attila, Balázsné Kiss Csilla, dr. Csohány János, Orbán Levente, Tóth Zsigmond. Szerkesztőség és levélcím: Harangszó, 410001, Oradea, str. Moscovei nr. 14. Tel.: 0259/434-664; 416-067. E-mail: harangszo@yahoo.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro, http://harangszo.blogspot.com

A terjesztés a lelkesítő hivatalokon keresztül történik. A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség álláspontját tükrözik. Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenci Kertész Ábrahám nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik.